

Feruza URINBOYEVA,
JDPU Xorijiy tillar fakulteti o'qituvchisi
E-mail: feruza@mail.ru

PhD, dotsent M.Boltayeva taqrizi asosida

PEDAGOGICAL ASPECTS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS

Annotation

The professional training of future English language teachers is important in equipping pedagogues with the necessary skills, knowledge and methods to teach effectively in modern classrooms. This article examines pedagogical aspects of the learning process, including curriculum design, innovative teaching methods, technology integration, and strategies for dealing with diverse classroom environments. Emphasizing the balance between theoretical knowledge and practical application, the study highlights the importance of developing critical thinking, creativity and flexibility in future teachers. The role of technology in teacher education is also discussed, as well as the need for inclusiveness and cultural sensitivity in teaching. This analysis contributes to understanding how teacher education programs can better prepare future English language teachers for the demands of a globalized educational landscape.

Key words: Professional training, English language teachers, pedagogy, curriculum design, innovative teaching methods, technology in education, critical thinking, teacher education, inclusive teaching, diverse classes.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация

Профессиональная подготовка будущих учителей английского языка важна для оснащения педагогов необходимыми навыками, знаниями и методами для эффективного преподавания в современных классах. В этой статье рассматриваются педагогические аспекты процесса обучения, включая разработку учебной программы, инновационные методы обучения, интеграцию технологий и стратегии работы с разнообразной классной средой. Подчеркивая баланс между теоретическими знаниями и практическим применением, исследование подчеркивает важность развития критического мышления, креативности и гибкости у будущих учителей. Также обсуждается роль технологий в педагогическом образовании, а также необходимость инклюзивности и культурной чувствительности в преподавании. Этот анализ способствует пониманию того, как программы подготовки учителей могут лучше подготовить будущих учителей английского языка к требованиям глобализированной образовательной среды.

Ключевые слова: Профессиональная подготовка, преподаватели английского языка, педагогика, разработка учебных программ, инновационные методы обучения, технологии в образовании, критическое мышление, педагогическое образование, инклюзивное обучение, разнообразные классы.

BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARIDA KASBIY TAYYORLASH JARAYONI PEDAGOGIK JIHATLARI

Annatsiya

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi pedagoglarni zamonaviy sinflarda samarali dars berish uchun zarur ko'nikma, bilim va metodikalar bilan qurollantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada o'quv jarayonining pedagogik jihatlari, jumladan o'quv dasturlarini loyihalash, innovatsion o'qitish usullari, texnologiya integratsiyasi va turli xil sinf muhitlarini hal qilish strategiyalari ko'rib chiqiladi. Nazariy bilim va amaliy qo'llash o'rtasidagi mutanosiblikni ta'kidlab, tadqiqot bo'lajak o'qituvchilarda tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va moslashuvchanlikni rivojlantirish muhimligini ta'kidlaydi. O'qituvchi ta'limida texnologiyaning o'rni, shuningdek, o'qitishda inklyuzivlik va madaniy sezgirlik zarurligi ham muhokama qilinadi. Ushbu tahlil o'qituvchilar ta'limi dasturlari bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini globallashtirishga talablariga qanday qilib yaxshiroq tayyorlashi mumkinligini tushunishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Kasbiy tayyorgarlik, ingliz tili o'qituvchilari, pedagogika, o'quv dasturlarini loyihalash, innovatsion o'qitish usullari, ta'limda texnologiya, tanqidiy fikrlash, o'qituvchilar ta'limi, inklyuziv o'qitish, turli xil sinflar.

Kirish. Bugungi globallashtirish dunyoda ingliz tilining global lingua franca maqomidan kelib chiqqan holda malakali ingliz tili o'qituvchilariga talab ortib bormoqda. Ingliz tili xalqaro biznes, ta'lim, ilm-fan va ommaviy axborot vositalarida muloqot qilishning muhim vositasiga aylandi, bu esa ta'lim tizimi zimmasiga o'quvchilarni tilni bilishga yo'naltiradigan yuqori malakali o'qituvchilarni yetishtirish uchun katta mas'uliyat yuklaydi. Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi nafaqat tilni o'zlashtirishga, balki turli xil talabalar populyatsiyasini samarali o'qitish uchun zarur bo'lgan pedagogik ko'nikmalarni rivojlantirishga ham qaratilishi kerak.

Pedagogik tayyorgarlik zamonaviy o'qitish talablariga mos keladigan nazariy bilimlar, amaliy qo'llash va aks ettirish amaliyotini o'z ichiga oladi. Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilari turli xil o'qitish usullari va texnologiyalaridan foydalangan holda o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun jihozlangan bo'lishi kerak. Ta'limda texnologiyaning yuksalishi va talabalarga yo'naltirilgan ta'limga e'tibor kuchayishi bilan o'qituvchilarni tayyorlash dasturlari raqamli vositalar, innovatsion o'qitish strategiyalari va madaniy jihatdan sezgir yondashuvlarni o'z ichiga olgan ushbu yangi talablarga moslashishi kerak.

Bundan tashqari, rivojlanayotgan ta'lim standartlari va turli xil sinf sharoitlariga asoslangan ingliz tilini o'qitishning dinamik tabiati o'qituvchilardan moslashuvchan, mulohaza yurituvchi va doimiy o'rganishni talab qiladi. Ushbu maqola bo'lajak ingliz tili o'qituvchilari uchun kasbiy tayyorgarlikning pedagogik jihatlarini o'rganishga qaratilgan bo'lib, o'quv dasturlarini loyihalash, innovatsion o'qitish metodologiyalari, texnologiya integratsiyasi va turli xil sinf muhitlarini boshqarish strategiyalarining ahamiyatini yoritadi. Ushbu asosiy jihatlarni ko'rib chiqish orqali ushbu tadqiqot o'qituvchilar ta'limi dasturlari kelajakdagi ingliz tili o'qituvchilarini zamonaviy sinfning qiyinchiliklari va imkoniyatlariga qanday qilib yaxshiroq tayyorlashi mumkinligini tushunishga yordam beradi.

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi lingvistik, pedagogik va psixologik bilimlarni o'zida mujassam etgan mustahkam nazariy asoslarga asoslanishi kerak. Bularga quyidagilar kiradi:

Lingvistik kompetentsiya: O'qituvchilar ingliz tilini, jumladan grammatika, fonetika, sintaksis va semantikani chuqur bilishlari kerak.

Pedagogik nazariya: Bu o'qitish strategiyalari, o'rganish nazariyalari (konstruktivizm, kognitivizm, bixeviorizm) va sinfni boshqarish usullari haqidagi bilimlarni o'z ichiga oladi.

Psixologik tushuncha: Talabalarning psixologiyasini, motivatsiyasini va o'rganish imtiyozlarini tushunish talabalarga yo'naltirilgan ta'lim muhitini yaratish uchun juda muhimdir.

O'qituvchilar uchun ta'lim dasturlari samarali sinf amaliyotlarini qo'llab-quvvatlovchi asosni ta'minlab, ushbu nazariy komponentlarni muvozanatlashtirishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Yaxshi tuzilgan o'quv dasturi bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining rivojlanishi uchun zarurdir. O'quv dasturi quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

Kontentni bilish: grammatika, fonologiya, nutq tahlili va til tarixi kabi jihatlarni qamrab olgan ingliz tilini o'zlashtirishga e'tibor qarating.

Pedagogik tarkib bilimlari (PKK): mavzuni turli o'quvchilarga qanday o'rgatish kerakligini tushunish. Bu nafaqat kontentni o'zlashtirishni, balki kontentni qiziqarli va tushunarli tarzda etkazish usullarini ham o'z ichiga oladi.

O'qitish amaliyoti: Haqiqiy sinfda o'qitish tajribasini kiritish muhim komponent hisoblanadi. Amaliy o'qitish mashg'ulotlari orqali o'qituvchi-talabalar nazariy bilimlarini qo'llashlari, sinfni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishlari va ishonchni qozonishlari mumkin.

Baholash savodxonligi: Talabalar taraqqiyotini o'lchash va shunga mos ravishda o'qitish strategiyalarini moslashtirish uchun baholashning turli shakllarini (formativ, summativ) ishlab chiqish va amalga oshirishga o'rgatish.

O'quv dasturi o'quv amaliyotidan olingan fikr-mulohazalarni o'z ichiga olgan va ta'limning so'nggi tendentsiyalariga muvofiq rivojlanadigan moslashtirilgan bo'lishi kerak.

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining darslarida innovatsiya va ijodkorlikka urg'u berilishi kerak. Zamonaviy sinflarda eslab o'rganishning an'anaviy usullari va grammatikaga yo'naltirilgan ta'lim samaradorligi kamaymoqda. Innovatsion pedagogik yondashuvlarga quyidagilar kiradi:

Kommunikativ tilni o'rgatish (CLT): CLT faqat grammatik aniqlikka e'tibor qaratish o'rniga, real hayotda samarali muloqot qilish qobiliyatini ta'kidlaydi.

Vazifaga asoslangan til o'rgatish (TBLT): Bu yondashuv talabalarga tilni kontekstda o'rganishga yordam berish uchun real dunyo tilidan foydalanishni aks ettiruvchi mazmunli vazifalardan foydalanadi.

Aralashtirilgan ta'lim va elektron ta'lim: Til o'rganish ilovalari, onlayn platformalar va virtual sinflar kabi texnologiyalarni o'z ichiga olish o'quvchilarga qo'shimcha resurslar va moslashuvchanlikni ta'minlaydi. Shuningdek, u bo'lajak o'qituvchilarni raqamli vositalardan samarali foydalanishga tayyorlaydi.

O'qituvchilarga ta'lim dasturlari tinglovchilarni ushbu metodologiyalar bilan tanishtirishi, ularni tajriba o'tkazishga va o'z ta'lim uslublarini rivojlantirishga undashi kerak.

Tanqidiy fikrlash va ijodkorlik ingliz tilini samarali o'rgatishning muhim tarkibiy qismidir. Bo'lajak o'qituvchilar nafaqat o'z o'quvchilarida bu fazilatlarini tarbiyalashlari, balki ularni o'zlarida ham rivojlantirishlari kerak. O'qituvchilarni tayyorlash dasturlari buni quyidagi yo'llar bilan qo'llab-quvvatlashi mumkin:

Muammoga asoslangan ta'lim (PBL): Bu usul o'qituvchilarni tanqidiy tahlil qilish va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Reflektiv amaliyot: O'qituvchilarni o'z tajribalari va o'qitish amaliyotlari haqida fikr yuritishga undash ularga o'z usullarini doimiy ravishda takomillashtirish va moslashtirishga yordam beradi.

Hamkorlikda o'rganish: Guruh loyihalari va trening davomida tengdoshlarning fikr-mulohazalari jamoaviy ish qadrlanadigan zamonaviy ta'lim muhiti uchun zarur bo'lgan hamkorlikdagi fikrlashni rivojlantiradi.

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligiga texnologiyani kiritish ularni zamonaviy sinflarga tayyorlash uchun zarurdir. Raqamli vositalar o'qitish va o'rganishni yaxshilash imkoniyatlarini taklif etadi, jumladan:

Til o'rganish platformalari: Duolingo, Memrise va Quizlet kabi vositalar o'qituvchilarga o'quvchilarni til o'rganishga jalb qilishning interfaol usullarini taqdim etadi.

Virtual sinflar va onlayn o'qitish: Zoom, Google Classroom va Moodle kabi platformalar o'qituvchilarga masofadan turib dars berish va aralash ta'limni osonlashtirish imkonini beradi.

Sun'iy intellekt va tilni o'rgatish: chatbotlar va grammatika tekshirgichlari (masalan, Grammarly) kabi sun'iy intellekt vositalari o'qituvchilarga real vaqt rejimida fikr-mulohaza va talabalar uchun individual yordam ko'rsatishda yordam beradi.

Bo'lajak o'qituvchilar nafaqat ushbu texnologiyalardan foydalanish, balki ularni dars ishlanmalariga samarali singdirish bo'yicha ham o'qitilishi kerak.

Xulosa. Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi o'qituvchilarni zamonaviy til o'qitishning turli muammolariga javob berishga tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. Ingliz tilini bilishga global talab ortib borayotganligi sababli, o'qituvchilarni tayyorlash dasturlari nafaqat lingvistik kompetensiyaga, balki ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va moslashuvchanlikni ta'kidlaydigan pedagogik ko'nikmalarni rivojlantirishga ham e'tibor qaratish zarur.

Kommunikativ tilni o'qitish (CLT), vazifaga asoslangan til o'rganish (TBLT) va ta'limda texnologiyadan foydalanish kabi innovatsion o'qitish usullarini integratsiyalash orqali bo'lajak o'qituvchilar o'quvchilarni mazmunli va interfaol usullarga jalb qilish uchun yaxshi jihozlanishi mumkin. Haqiqiy dunyo o'qitish tajribalari, reflektiv amaliyotlar va baholash savodxonligini birlashtirish ushbu o'qituvchilarning tayyorgarligini yanada oshiradi va ularga o'z o'quvchilarining noyob ehtiyojlariga javob berishga imkon beradi.

Bundan tashqari, turli xil sinf muhitidagi voqeiklarni - tilni bilish, madaniy kelib chiqish yoki o'rganish ehtiyojlari nuqtai nazaridan - o'qituvchilardan moslashuvchan va inklyuziv bo'lishni talab qiladi. Shunday qilib, o'qituvchilar

ta'limi dasturlari bo'lajak o'qituvchilar tajriba o'tkazishi, hamkorlik qilishi va o'qitish usullari haqida fikr yuritishi mumkin bo'lgan muhitni yaratishi kerak.

Pirovardida, bo'lajak ingliz tili o'qituvchilari uchun kasbiy tayyorgarlikdan ko'zlangan maqsad nafaqat bilimli va malakali, balki o'qitishda innovatsion va rahm-shafqatli

pedagoglarni yaratishdir. O'qituvchilar ta'limiga yaxlit va istiqbolli yondashuvni ta'minlash orqali biz ingliz tili o'qituvchilarining keyingi avlodini tez o'zgaruvchan dunyoda o'z o'quvchilarini ilhomlantirish, jalb qilish va tilni o'zlashtirishga yo'naltirish uchun tayyorlashimiz mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Brown, H. D. (2007). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy* (3rd ed.). Pearson Education.
2. Ellis, R. (2003). *Task-Based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press.
3. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching* (4th ed.). Pearson Longman.
4. Kumaravadivelu, B. (2006). *Understanding Language Teaching: From Method to Postmethod*. Lawrence Erlbaum Associates.
5. Littlewood, W. (2018). *Communicative Language Teaching: An Introduction*. Cambridge University Press.
6. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.
7. Wiggins, G., & McTighe, J. (2005). *Understanding by Design* (Expanded 2nd ed.). ASCD.
8. Wright, T., & Bolitho, R. (2007). *Trainer Development: Principles and Practice*. Oxford University Press.
9. Gass, S. M., & Selinker, L. (2008). *Second Language Acquisition: An Introductory Course* (3rd ed.). Routledge.